

Täysistunto

Tiistai 13.6.2017 klo 13.59—15.35

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta sekä laiksi yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta

Hallituksen esitys HE 73/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.19 **Pekka Puska kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä on pöydällä varsin kiintoisa korkeakoulupoliittinen asia, johon tässä vaiheessa vain muutama lyhyt kommentti.

Yleisestihän meidän korkeakoulupoliittisessa keskustelussamme on pidetty hyvänä sitä, että yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on omat profiilinsa — yliopistoilla tiede, tutkimus ja korkein opetus ja ammattikorkeakouluilla taas käytännönläheisempi opetus ja tki-painotteinen tutkimus — mutta samalla paikallisesti tehdään yhteistyötä. Tässä Tampereen tapauksessa on esillä pyrkimys pidemmälle menevään järjestelyyn, jolle on aika vahva paikallinen tahto, jota totta kai tulee pyrkiä varsin pitkälle myöskin kunnioittamaan. Edut hallinnon, tilojen, palvelujen ym. suhteen ovat myöskin ilmeiset.

Kuitenkin tämä huoli yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen roolien sekoittumisesta on aiheellinen ja vaatii pohdintaa. Yleisestihän on todellakin todettu, että paikallinen yhteistyö on tärkeää, mutta tässä tilanteessa varmaan isompaa kansallista visiota on syytä pohtia, muun muassa tässä OKM:n aloittamassa parlamentaarisessa visiotyössä. Ja tiedetään myöskin, että tässä asiassa henkilöstö- ja opiskelijajärjestöillä on omia kysymyksiä. Koko korkeakoulu yhteisön sitoutuminen työhön ja uudistukseen on tärkeää, ja näihin asioihin paneudutaan valiokuntatyöskentelyssä.

14.21 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään perustettavaksi Tampereen uusi yliopisto vuoden 19 alusta alkaen. Uudessa yliopistossa yhdistyisivät Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun toiminnot, ja uudessa yliopistossa olisi yli 22 000 opiskelijaa ja henkilökuntaa yli 4 000. Lisäksi esityksessä säädetään kaikkia korkeakouluja koskevat säännökset korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön laajentamisesta. Toisin sanoen korkeakoulut voisivat hankkia tutkintoihinsa pakollisesti kuuluvaa opetusta toiselta korkeakoululta. Tämä vahvistaa korkeakoulun profiloitumista vahvuusalueihinsa.

Tampereen korkeakoulujen yhdentymisen on lähtökohdiltaan erittäin kannattava hanke, kun siinä otetaan huomioon hallinto, tilat, henkilökunta, palvelut ja näitten yhdentymi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2017 vp

nen. Tampereen alue on vahvaa yliopistokaupunkiseutua ollut pitkään, ja tämän uuden säädekirjan allekirjoittajina olivat useat tahot, julkiset tahot, yritykset ja meidän elinkeinoelämä. Koko Pirkanmaa on vahvasti tämän hankkeen takana.

Tässä on toki olemassa myös sitten uhkakuvia, mutta mielestäni tämä yhteistyö ja saavutettavat edut ovat uhkakuvia suurempia. Tärkeimpänä hyötynä on joustavampien mahdollisuuksien luominen korkeakouluille opetuksen toteuttamiseen ja omaan profiloitumiseen. Tällöin korkeakoulut voisivat keskittyä paremmin omiin vahvuuksiinsa ja hankkia ulkopuolelta sellaista osaamista, joka muualla on korkeammalla tasolla.

Toivon, että tässä on hyvä valiokuntakäsittely ja että otetaan myös kantaa tähän henkilöstöasiaan — se ei täysin kivuton ole ollut Pirkanmaallakaan — yhtä lailla niin henkilökunnan kuin opiskelijoidenkin suunnasta.

14.22 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hanke ja lakiesitys on nimenomaan paikallisista lähtökohdista lähtenyt, alueella on vahvaa tahtoa korkeakoulujen tiiviimpään yhteistyöhön. Tässä esityksessä onkin erinomaista se, että tämä mahdollistaa korkeakoulujen omaehtoisen yhteistyön tiiviimpänä ja joustavampana ja myös kannustaa ja mahdollistaa paremmin korkeakoulujen profiloitumisen ja omien vahvuuksien mukaan oton.

Mutta ihan aiheestakin tässä myös on esitetty huolia ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen roolijaosta ja tehtäväjaosta, kuinka se tulee sitten jatkossa toteutumaan. On minusta ja keskustasta erittäin tärkeää huomioida, että pidetään nämä roolit edelleen yhteistyöstä huolimatta erillään, jotta ammattikorkeakoulut voivat jatkossakin keskittyä käytännönläheiseen opetukseen ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopainotteiseen tutkimukseen, kun taas sitten yliopistot voivat keskittyä tieteeseen ja tutkimukseen ja nimenomaan siihen pohjautuvan opetuksen antamiseen. Tärkeää on siis pitää nämä roolit erillään.

Tämä ehdotus tuo hyvää yhteistyötä ja joustavuutta korkeakoulutoimintaan.

14.24 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on minulle henkilökohtaisesti hyvin merkittävä, ei yksin sen takia, että olen Tampereen yliopiston kasvatusti, vaan myöskin sen takia, että olen myöskin henkilökohtaisesti ollut tätä merkittävää kokonaisuutta edistämässä jo toimiessani opetusministerinä.

Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu arvioivat itse jo vuonna 2014 teettämänsä selvityksen perusteella, että tiiviimpi yhteistyö korkeakoulujen välillä edistäisi niiden toiminnan vaikuttavuutta. Ja tuon selvityksen perusteella korkeakoulut päätyivät tavoittelemaan uudenlaisen korkeakoulukokonaisuuden muodostumista.

Tampereen, Pirkanmaan ja uskoakseni koko Suomenkin näkövinkkelistä tämä hanke, uudistus, Tampereen uusi yliopisto, on todella merkittävä — siitähän on muodostumassa Suomen toiseksi suurin korkeakoulu. Tarkoituksenahan on muodostaa Tampereelle kansainvälisesti arvostettu työelämää ja suomalaista yhteiskuntaa kehittävä korkeakoulukokonaisuus. Tämä kokonaisuus muodostuisi siis yhdistyvistä Tampereen yliopistosta ja Tampereen teknillisestä yliopistosta sekä näin syntyvän uuden yliopiston pääosin omistamasta ammattikorkeakoulusta. Uusi yliopisto ja ammattikorkeakoulu olisivat strategisesti yhteinäisesti johdettu kokonaisuus, niin sanottu Tampere 3, jolle rakentuisi yhteinen identiteetti. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu toimisivat tiiviissä yhteistyössä toistensa sekä alueen elinkeinoelämän ja julkisten palveluiden tuottajien kanssa. Uudistuksella pyritään luo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2017 vp

maan — vahvistamaankin, mielestäni — Tampereelle kansainvälisesti korkeatasoinen tutkimusyliopisto, jonka toiminnassa korostuvat tutkimusaloina muun muassa terveys, tekniikka ja yhteiskunta.

Korkeakoulukokonaisuuden muodostumisella tavoitellaan parannusta myös erilaisten korkeakouluopintojen suorittamismahdollisuuksiin. Tämä lisäisi opintopolkujen joustavuutta ja monimuotoisuutta ja lyhentäisi, näin uskon, opiskelun kokonaisaikaa. Monimuotoisen ja vahvan korkeakoulukokonaisuuden toivotaan houkuttelevan kansainvälisiä tutkijoita, opettajia, asiantuntijoita ja opiskelijoita. Itse näen tämän kansainvälisyyden lisäyksen ja merkityksen äärimmäisen tärkeänä. Tämä koskee kyllä kaikkia yliopistoja, korkeakouluja, myöskin ammattikorkeakouluja, ja uskon, että tältä osin nämä kasvavat resurssit ja myöskin yliopistokokonaisuuden kokoluokka antavat kansainvälisestä viitekehystä merkittävämmän aseman sitten tälle uudelle yliopistolle.

Arvoisa puhemies! Täällä käytetyissä puheenvuoroissa on viitattu tähän mahdolliseen ongelmatilanteeseen, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen roolit ja tehtävät jotenkin sekoittuisivat tai tämä uudistus olisi ohjaamassa jotenkin väärälle tielle. En sitä usko, koska tutkinnot ja tutkintorakenteet kuitenkin ymmärtääkseni pääosin säilyvät itsenäisinä. Kysymys on vain nyt siitä, että tätä yhteistyötä määrätietoisesti ollaan lisäämässä. Uskon, että sivistysvaliokunta kyllä tätäkin asiaa sitten arvioi ja osaa tehdä oikeat johtopäätökset.

14.29 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Minäkin lukeudun niihin, jotka ovat valmistuneet Tampereen yliopistosta. Menin aikanaan Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun, mutta todistuksen sain Tampereen yliopistosta, eli silloin oli tämä vaihe menossa.

Täällä on jo hyvin nostettu esille, että kun tämä perustuu vahvaan maakunnan ja alueen tahtoon, niin silloin tämäntyyppinen yhteistyö on ihan kannatettavaa. Tämän yhteistyöhän ei tarvitse estää sitä, että pidetään kuitenkin ne roolit hyvin selkeästi erillään, mikä on yliopistojen tehtävä ja mikä on ammattikorkeakoulun tehtävä. Mutta tällä yhteistyöllä voidaan käyttää yhteisiä tiloja, yhteistä osaamista ja niin edelleen, jolloin molemmat siitä käytännössä hyötyvät.

Valiokuntakäsittelyssä varmaankin tarkastellaan näitä niin sanottuja kriittisiä kysymyksiä, joista täälläkin on jo nostettu esille muutamia. Tärkeintä on nyt, että tämä asia sillä tavalla hyvin selvitetään, koska tavallaan tämä lakiesitys luo nytten sitä mallia, mitä voidaan muuallakin eri maakunnissa hyödyntää eri korkeakoulujen yhteistyön rakentamisessa. Kaiken kaikkiaan se, että hallinnollisesti tehdään laajemmalla alueella yhteistyötä, on hyvä, ja sitten toisaalta tiedemaailmassa tällä tavalla voidaan myöskin tukea toinen toistaan, ettei käytetä resursseja hukkaan.

Eli kannatan tämän asian perusteellista käsittelyä, mutta tämä tekee hyvän päänavauksen sille, että tällainen on mahdollista, jos maakunnassa niin itse halutaan.

14.31 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että toimijat ovat paikallisesti tässä asiassa olleet yksituumaisia ja lähteneet tälle tielle, jolla luodaan yhä vahvempi kokonaisuus Tampereen alueen kehittämiseksi ja koko Suomen kehittämiseksi. Se, että tekninen korkeakoulu ja yliopisto pannaan yhteen ja sitä kautta saadaan integraatiohyötyä, on varmasti kaikille hyvästä. Sehän tarkoittaa tietysti pitkässä juoksussa jossakin aikavälissä myös sitä — kun byrokratiaa lähdetään purkamaan, kun eri toimijoita pannaan yhteen — että muutamia toimistotyöpaikkoja varmaan vähenee sieltä, mutta nykyinen, voimassa oleva lainsäädäntö tekee yliopistoista täysin itsenäisiä toimijoita, elikkä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2017 vp

ne paikalliset ihmiset osaavat siellä sen asian kyllä ratkaista parhaalla mahdollisella tavalla.

Se on myös hyvä asia, että Tampereen ammattikorkeakoulu on mukana tässä työssä vahvasti, koska nämä kolme toimijaa yhdessä ovat sille alueelle erittäin merkittäviä toimijoita. Ne ovat myöskin tämän valtakunnan tulevaisuuden kannalta ja innovaatioiden kannalta äärimmäisen tärkeitä toimijoita.

Elikkä en näe tässä uudistuksessa mitään riskiä, päinvastoin uutta hyötyä, kun vähäisiä voimavaroja yhdistetään ja luodaan yhä korkeampitasoista tutkimusta ja opetusta, se on tälle maalle erittäin suureksi hyödyksi. Toivonkin, että tämä asia saa hyvin tuulta siipiensä alle ja koituu koko Suomen hyväksi.

14.32 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä Tampere 3 -hanke, Tampereen korkeakoulujen uudistushanke, on erittäin mielenkiintoinen muidenkin kuin tampere-laisten ja pirkanmaalaisten näkökulmasta, sillä tämä on, kuten tässä aikaisemmin edustaja Anttila hyvin sanoi, tietynlainen ennakkotapaus siitä, minkä tyyppisiä kehittämistratkeisuksia ja meidän korkeakoululaitoksemme rakenteeseen saatetaan tulevaisuudessa tehdä. Se on tietysti aivan selvä asia, että kun maailma muuttuu valtavalla vauhdilla, niin me joudumme tekemään uudistuksia korkeakoulupuolella.

Itse kuitenkin toivon sitä, että jatkossa tätä yliopistopolitiikkaa ja korkeakoulupolitiikkaa ei nähdä pelkästään keskittävien ratkaisujen kautta. Tässä on valitettavasti viime vuosina ollut vähän sellaista henkeä, että kun vain laitetaan kouluja yhteen ja keskitetään korkeakoulutusta Suomessa muutamaan kaupunkiin, saadaan sillä tavalla kriittistä massaa ja kehitystä aikaan. Itse en maakuntayliopiston kasvattina usko sellaiseen. Suomalaisen sivistyksen, suomalaisen kilpailukyvyn perusta on erittäin laaja maakuntayliopistoverkosto, joka keskustan johdolla silloin 40—50 vuotta sitten luotiin, ja siitä tulee jatkossakin pitää kiinni.

Herra puhemies! Kun tässä käsitellään myös ammattikorkeakoulupuolta jonkin verran, niin itse haluan ilmaista tietyn huolen meidän ammattikorkeakoulujemme tulevaisuudesta. Ammattikorkeakouluilla on ollut aivan erityisen tärkeä rooli niissä maakunnissa, joissa ei omaa maakuntayliopistoa ole, kuten vaikkapa oman vaalipiirini maakunnissa Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Kokkola, Seinäjoki ja myös Ylivieska siinä lähellä ovat hyötäneet erittäin paljon ammattikorkeakouluista. Toivoisin, että jatkossa esimerkiksi yliopistokeskusten kanssa löytyisi uudenlaista yhteistyötä ammattikorkeakouluille. Ehkä me voisimme synnyttää jopa uudentyyppejä maakuntayliopistoja.

Loppuun, arvoisa puhemies, totean, että ammattikorkeakoulujen osalta Seinäjoen ammattikorkeakoulu [Puhemies koputtaa] tarvitsisi kovasti lisää aloituspaikkoja kehittyvään kaupunkiin.

14.35 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Kun tässä käydään tällaista lähetekeskustelua, niin tässä tapauksessa, kun olen nyt itse sivistysvaliokunnan jäsen, on ehkä tarpeetonta tuoda erästä näkökulmaa esille. Olen ollut itse myöskin synnyttämässä Suomeen koko ammattikorkeakoulujärjestelmän ja olen tässä eri vuosina kantanut huolta siitä, että olen nähnyt ammattikorkeakoulujen tehtävänä myöskin vetää ammatillista koulutusta eteenpäin, sen laatua, kehittämistä ja niin edelleen. Minusta nyt, kun näitä rakenteellisia uudistuksia ollaan tekemässä tässä ja nyt ja myöhemminkin, on tärkeää myöskin valiokuntakäsittelyssä miettiä ja selvittää ammattikorkeakoulujen yhteistyön merkitystä myöskin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2017 vp

keskiasteen ja tässä tapauksessa — kun nimikin siis sanoo: ammattikorkeakoulu — sen kannalta, että se on kehittämässä myöskin suomalaista työelämää, työtä ja osaamista.

14.36 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvinen täällä jo puuttui-kin siihen, miten tärkeä merkitys yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on oman maakuntansa ja alueensa kehittämistyössä. Meillä on nyt hyvä esimerkki Hämeenlinnasta: meillä oli siellä Tampereen yliopistofiliaali, mutta nyt sitä ei enää ole, ja se valitettavasti kyllä näkyy myöskin seudun, koko maakunnankin elinvoiman kehittämisessä.

Tätä taustaa vasten toivon todella, että ei lähdetä sille tielle, että kun näitä fuusioita tai yhteistyötä tehdään, samalla sitten tavallaan tehdään niin keskitetty järjestelmä. Meillä täytyy olla jokaisessa maakunnassa mahdollisuus kehittää ja kehittyä, ja siinä keskeisin asia on se, että sillä alueella on joko ammattikorkeakoulu tai yliopisto, suurimmissa kaupungeissa molemmat, koska sieltä lähtevät ne innovaatiot ja kehitystoiminnot, joilla voidaan sitä maakuntaa ja sen seutuja kehittää. Tätä taustaa vasten toivon, että tämän lakiesityksen yhteydessä valiokunnassa käydään myöskin tällaisia vähän perustavaa laatua olevaa keskustelua siitä, mikä on suomalaisen korkeakoululaitoksen verkosto. Se pitää säilyttää hajautettuna.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.